

Commissie Meijers

permanente commissie van deskundigen in
internationaal vreemdelingen-, vluchtelingen-
en strafrecht

Aan De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mevrouw mr. A. Broekers-Knol
Per email

Datum 17 maart 2020

Kenmerk CM2003

Betreft CM2003 Vervolmaatregelen aanpak coronavirus (migratieketen)

Commissie Meijers
Permanente commissie
van deskundigen in
internationaal
vreemdelingen-,
vluchtelingen- en
strafrecht

Postadres
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam

Bezoekadres
Surinameplein 124
1058 GV Amsterdam

T (+31) 020 362 05 05

W www.commissie-meijers.nl

E post@Commissie-Meijers.nl

Geachte mevrouw Broekers-Knol,

De Commissie Meijers heeft kennis genomen van de mede door u ondertekende brief aan de Tweede Kamer van 15 maart jl. betreffende Vervolmaatregelen aanpak coronavirus. Daarin wordt aangekondigd dat nieuwe asielzoekers niet tot de COA-opvang worden toegelaten en dat identificatie, registratie en gehoren worden opgeschort. Later werd verduidelijkt dat nieuwe asielzoekers tijdelijk in noodopvang terecht kunnen, totdat de asielprocedures weer in gang worden gezet.

De Commissie Meijers verwelkomt de beslissing om asielzoekers tijdelijk op te vangen in noodopvang zodat asielzoekers, waaronder gezinnen met kinderen en mensen met medische problemen, niet op straat komen te staan in tijden waarin de volksgezondheid de eerste publieke prioriteit moet zijn. De Commissie Meijers benadrukt dat noodopvang een tijdelijk karakter moet hebben en dat ook nieuw aangekomen asielzoekers na een eerste verblijf in quarantaine of noodopvang zo spoedig mogelijk door moeten kunnen stromen naar reguliere opvang, al dan niet met inachtneming van voorzorgsmaatregelen gelet op het coronavirus.

Risico van discriminatie

De Commissie Meijers onderkent het belang om ook in de vreemdelingenketen sociaal contact te beperken. Nochtans is er in de huidige omstandigheden geen aanleiding om aan vreemdelingen categoriaal strengere beperkingen op te leggen dan aan Nederlanders. Ook ten aanzien van vreemdelingen moeten de algemene richtlijnen omtrent het coronavirus, waaronder die van het RIVM, leidend zijn. Voorkomen moet worden dat vreemdelingen in deze uitzonderlijke tijden worden gestigmatiseerd of gediscrimineerd.

Registratie asielverzoeken

Artikel 18 van het Handvest van de Grondrechten garandeert het recht op asiel. Asielzoekers moeten te alle tijden de mogelijkheid hebben om een verzoek om internationale bescherming in te dienen. Ingevolge artikel 6 lid 1 van richtlijn 2013/32/EU (Procedurerichtlijn) vindt de registratie van het verzoek plaats binnen drie werkdagen nadat het verzoek is gedaan. In geval van grote aantallen – waarvan thans niet blijkt – is verlenging van die termijn tot tien werkdagen mogelijk (art. 6 lid 5). Het is onze Commissie niet op voorhand duidelijk waarom, gezien de kleine aantallen asielzoekers, ook in de huidige uitzonderlijke situatie niet enige vorm van registratie te organiseren zou zijn. Het staat een lidstaat vrij om onder omstandigheden de beslissing op een asielverzoek uit te stellen, maar het Europese recht kent geen mogelijkheid om registratie van asielzoekers te weigeren.

Commissie Meijers

permanente commissie van deskundigen in
internationaal vreemdelingen-, vluchtelingen-
en strafrecht

Opvang asielzoekers

Artikel 1 van het Handvest van de Grondrechten eist dat lidstaten van de EU de menselijke waardigheid te alle tijden moeten eerbiedigen en beschermen. Het HvJ EU heeft in dit kader overwogen dat eerbiediging van de menselijke waardigheid vereist dat “de betrokkene niet in een toestand van zeer verregaande materiële behoefte terecht komt waardoor hij niet in staat zou zijn om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften zoals wonen, eten, zich kleden en zich wassen, hetgeen zijn fysieke of mentale gezondheid zou schaden dan wel hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid (zie in die zin arrest van 19 maart 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punt 92 en aldaar aangehaalde rechtspraak).”¹

De Raad van State heeft eerder overwogen dat de Opvangrichtlijn van toepassing is zodra een verzoeker kenbaar heeft gemaakt een verzoek om internationale bescherming in te willen dienen.² Krachtens artikel 17, leden 1 en 2, van richtlijn 2013/33 (Opvangrichtlijn) zijn lidstaten verplicht ervoor zorg te dragen dat voor verzoekers om internationale bescherming materiële opvangvoorzieningen beschikbaar zijn zodra zij hun verzoek om internationale bescherming kenbaar hebben gemaakt. Deze voorzieningen moeten verzoekers een levensstandaard bieden die hun bestaansmiddelen garandeert en zowel hun fysieke als hun geestelijke gezondheid beschermt.

Ingevolge artikel 21 en 22 dienen lidstaten bovendien te beoordelen of er sprake is van bijzondere opvangbehoeften. In artikel 20 leden 1 tot en met 3 is limitatief een aantal situaties beschreven waarin materiële opvangvoorzieningen kunnen worden beperkt of uitgesloten. De huidige situatie valt daar niet onder. Integendeel, de verplichting om de gezondheid van verzoekers te garanderen vergt onder de huidige omstandigheden juist een sterkere inspanningsplicht teneinde te voorzien in passende materiële opvangvoorzieningen.

De Commissie Meijers leidt uit bovengenoemde verplichtingen af dat de noodopvang van nieuw aankomende asielzoekers niet langer zou moeten voortduren dan gelet op de volksgezondheid noodzakelijk. Na een periode van quarantaine zou doorstroming naar een COA-locatie mogelijk moeten zijn. Het moge voorts duidelijk zijn dat het eerdere besluit om geheel niet in opvang te voorzien tot gevolg kan hebben dat asielzoekers op straat gaan zwerven of zich ongecontroleerd elders aandienen, wat vanuit het oogpunt van volksgezondheid beslist onwenselijk is en tot gevaarlijke situaties kan leiden.

Hoogachtend

Prof. mr. Th.A. de Roos,
Voorzitter

Cc: De Minister van Justitie en Veiligheid, de Minister voor Rechtsbescherming en de Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer.

¹ HvJEU 12 november 2019, C-233/18, Haqbin, par. 46.

² ABRvS 4 oktober 2011, nr. 201102753/1/V3.